

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	Перший(бакалавр)
Кафедра	Архітектури	Рік навчання	4
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	191 Архітектура та містобудування	Семестри	7

ЛЕНДАРТ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ

Семестр 7 (2022/2023 навч. рік)

Викладач	Шарлай Олена Василівна, кандидат архітектури, доцент кафедри «Дизайн середовища» ХДАДМ
E-mail	Helene.sharlay@gmail.com
Заняття	За розкладом
Консультації	
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, поверх 2, ауд. 207)
Телефон	057 706-02-46 кафедра «ДС»

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни; в полі тексту листа позначити ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 2) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — doc, docx, *ілюстрації* — jpeg, pdf.

Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Лендарт у ландшафтному дизайні» є певний обсяг знань з історії садово-паркового мистецтва, історії мистецтв тощо. Обов'язковим є достатній рівень знань та компетенцій з основ композиції і формотворення, а також наявність практичних навичок у галузі курсового або реального проектування.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали, у тому числі мистецькі ландшафтні проекти, дані про авторів, школи садово-паркового мистецтва, і та ін. надаються. Свої додаткові навчальні матеріали, пошукові ескізи тощо можна запропонувати переглянути за електронною адресою. Helene.sharlay@gmail.com

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет, папір для ескізування та макетування, олівець, акварельні фарби. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word, Corel Draw, Photoshop. Обов'язковою умовою для студента є ведення конспекту лекцій (у зошиті чи в електронному вигляді).

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Курс «Лендарт у ландшафтному дизайні» призначений для теоретичної підготовки фахівця в галузі проектування. Він дає змогу ознайомитись з стилями і мистецькими напрямками в ландшафтній архітектурі, розширити професійні навички побудови композиційних схем об'єктів ландшафтного дизайну, що включають як геопластику, водні пристрої, малі архітектурні форми, засоби штучного освітлення та дендрологічну складову, з метою подальшого самостійного вирішення відповідних завдань дисципліни «Лендарт у ландшафтному дизайні».

Головна *мета* дисципліни – Опанування студентами комплексу знань та навичок в створенні об'єктів ландшафтного дизайну, засвоєння сучасних підходів з дослідження психології сприйняття ландшафтного середовища.

Завдання дисципліни:

- Ознайомити студентів із сучасними тенденціями і методами ландшафтного дизайну.
- Ознайомити студентів із творчістю світових митців лендарту.
- Навчити виявляти структури і характеристики оточення, що впливають на формування образу ландшафтного об'єкту.
- Опанувати сучасні принципи формування композицій лендарту в залежності від характеристик середовища.

КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ СФОРМОВАНІ В РЕЗУЛЬТАТІ ОСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі дизайну або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог [Стандарт вищої освіти України за [спеціальністю «Дизайн» для другого \(магістерського\) рівня вищої освіти](http://osvita.ua/master/spec-master/63144/)] Електронний ресурс. Режим доступу: <http://osvita.ua/master/spec-master/63144/>

Загальні компетентності (ЗК):	Програмні результати навчання (ПРН)
-------------------------------	-------------------------------------

<p>ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Здатність розробляти та керувати проектами.</p> <p>ЗК 6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>	<p>ПРН 1. Генерувати ідеї для вироблення креативних дизайн-пропозицій, будувати якісну та розгалужену систему комунікацій, застосовувати основні концепції візуальної комунікації у мистецькій та культурній сферах.</p> <p>ПРН 2. Розробляти науково-обґрунтовану концепцію для розв'язання фахової проблеми.</p> <p>ПРН 4. Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та поза її межами.</p> <p>ПРН 5. Розробляти, формувати та контролювати основні етапи виконання проекту.</p>
<p>Фахові компетентності (ФК)</p> <p>ФК 1. Здатність здійснювати концептуальне проектування об'єктів дизайну з урахуванням функціональних, технічних, технологічних, екологічних та естетичних вимог (за спеціалізацією).</p> <p>ФК 2. Здатність проведення проектного аналізу усіх впливових чинників і складових проектування та формування авторської концепції проекту.</p> <p>ФК 3. Здатність розуміти і використовувати причинно наслідкові зв'язки у розвитку дизайну та сучасних видів мистецтв.</p> <p>ФК 4. Здатність забезпечити захист інтелектуальної власності на твори образотворчого мистецтва та дизайну.</p> <p>ФК 5. Володіння теоретичними і методичними засадами навчання та інтегрованими підходами до фахової підготовки дизайнерів; планування власної науково-педагогічної діяльності.</p>	<p>ПРН 6. Формувати проектні складові у межах проектних концепцій; володіти художніми та мистецькими формами соціальної відповідальності.</p> <p>ПРН 9. Застосовувати методик у концептуального проектування та здійснювати процес проектування з урахуванням сучасних технологій і конструктивних вирішень, а також функціональних та естетичних вимог до об'єкта дизайну.</p> <p>ПРН 10. Критично опрацьовувати художньо-проектний доробок українських і зарубіжних фахівців, застосовувати сучасні методики та технології наукового аналізу для формування авторської концепції, пошуку українського національного стилю.</p>

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Студенти ознайомлюються з історичними особливостями та сучасними тенденціями в ландшафтному дизайні, особливостями композиційних рішень, впливом дендрологічної та ботанічної складової на її сприйняття, сучасними обробними матеріалами. Методика викладення передбачає курс лекцій, що супроводжується відео матеріалами, а також одночасне виконання практичних завдань, з метою закріплення матеріалу.

Дисципліна вивчається протягом сьомого семестру (3 кредити ECTS відповідно до Європейської кредитно трансферної системи (ECTS) за вибором вищого навчального закладу, вивчається в обсязі 60 навчальних годин, в тому числі 24 годин - лекційні заняття, 6 годин – практичні заняття, 30 годин — самостійна робота). Всього курс має 2 модулі і 12 тем.

МОДУЛЬ 1. МИСТЕЦТВО ЛЕНДАРТУ ЯК НАПРЯМКУ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

Тема 1. Історія формування лендарту як мистецького поєднання ландшафтному дизайну і концептуального мистецтва. Збіжності і різниці в методах і інструментах лендарту, георарту,

стрітарту і перфомансу.

Тема 2. Аналіз творчості основних митців лендарту

Тема 3. Основні композиційні і об'ємно-просторові характеристики об'єктів лендарту. Площинні і об'ємні композиції, роль природних водойм в формуванні образу.

Тема 4. Приклади використання штучних елементів і малих архітектурних форм в композиціях лендарту, використання освітлення і штучних водних елементів.

Складається реферат за темою «Аналіз творчості митця лендарту». Обирається автор композицій напряму лендарт, наводиться інформація про митця, історична довідка щодо створення ландшафтного об'єкту, надаються зображення найбільш значущих об'єктів, виконується опис концепцій, рішень планувальної та просторової структури, використаних матеріалів притаманних для творів обраного митця, а також, за наявності, наводиться інформація про сучасний стан об'єкту та його вплив на культуру регіону. Формат 30x30 см., обсяг – 8-10 с.

Тема 5. Методи формування ландшафтних просторів з використанням штучних елементів: доріжок, сходів, пандусів, підірних стін, терас. Принципи організації штучних водойм. Вимоги до освітлювальних приладів.

Тема 6. Роль рослинної складової в формуванні образу в творах лендарту. Морфологічні особливості рослин: форма крони, фактура крони, варіанти забарвлення листя, характер цвітіння.

МОДУЛЬ 2. ПОБУДОВА КОМПОЗИЦІЇ В ЛЕНДАРТІ

Тема 7. Композиційні принципи побудови просторів у лендарті, формування межі, зелені огорожі, схеми формування ландшафтних груп. Опис основних композиційних характеристик простору. Поняття вісі, динамічної симетрії, композиційного акценту, масштабності простору, складання схем і дуальних пар: «єдність і різноманітність, контраст і нюанс; колір, кут зору і сприйняття; світло і тінь, Розглядаються поняття «межі простору», «масштабність», «композиційний акцент», «домінанти», «групи», наводяться приклади використання цих характеристик при формуванні ландшафту

Тема 8 Порядок аналізу ландшафтної ділянки ". Представлений диференційований за значущістю опис основних елементів просторового оточення (ландшафту) і послідовність дій при розробці формування образу об'єкта в залежності від специфічних особливостей оточення.

Тема 9. Особливості проектування в умовах рівного і складного рель'єфу. Містить опис об'єктивних природних, варіанти композиційних рішень в залежності від заданого образу і послідовність розробки планувальної концепції. Вибір ділянки проектування для створення композиції.

Тема 10. Особливості проектування в міському і природному оточенні. Містить опис психологічних факторів комфортності візуального сприйняття образу, варіанти композиційних рішень у залежності від заданого образу і послідовність розробки планувальної концепції." Візуальні аспекти композиції плану ". Містить опис планувальних, об'ємно-просторових параметрів і композиційних прийомів, що впливають на візуальне сприйняття об'єкта..

Тема 11. Виконання фото фіксації та обміри ділянки проектування у міському середовищі. Клаузура на концепцію рішення простору та на відображення характеру ландшафтних груп у проєктній графіці. Формат - А3.

Тема 12. Розробка планувального рішення фрагменту ландшафту в умовах складного рельєфу з використанням методів лендарту.

Склад проєкту:

Ситуаційна схема

Генплан (М:100, М:200),

2 розгортки (М:100, М:200),

експлікація
 відомість садівного матеріалу,
 тривимірні візуалізації

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є екзамен. Для отримання оцінки екзамену достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесів практичної та самостійної роботи. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачені письмові роботи з підготовки тез конференцій за обраними темами дисципліни (5 балів).

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії із студентами та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі інноваційних досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання. Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими потребами здоров'я (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрадження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з керівництвом та студентами.

ПРАВИЛА СТУДЕНТА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку або екзамену). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання обраної теми з дисципліни «Лендарт в ландшафтному дизайні» відбувається в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких поважних причин.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, у концептуальному рішенні проектної пропозиції тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю студент відсутній, він втрачає право отримати бали за проєкт. Наступним кроком рубіжного контролю є отримання дозволу із вказаною датою перездачі проєкту.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Ге ма	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
------	----------	----------------	-------	-------	----------------------	--------

МОДУЛЬ 1. МИСТЕЦТВО ЛЕНДАРТУ ЯК НАПРЯМКУ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ						
1 тиждень	1	Лекційні /самостійні	Історія формування лендарту як мистецького поєднання ландшафтного дизайну і концептуального мистецтва. Збіжності і різниця в методах і інструментах лендарту, геоарту, стрітарту і перформансу.	2/2	Читання лекції	Складання конспекту
2 тиждень	2	Лекційні /самостійні	Аналіз творчості основних митців лендарту.	2/2	Читання лекції	Складання конспекту
3 тиждень	3	Лекційні /самостійні	Основні композиційні і об'ємно-просторові характеристики об'єктів лендарту. Площинні і об'ємні композиції, роль природних водойм в формуванні образу.	2/2	Читання лекції	Складання конспекту
4-5 тиждень	4	Лекційні /самостійні	Приклади використання штучних елементів і малих архітектурних форм в композиціях лендарту, використання освітлення і штучних водних елементів. Складається реферат за темою «Аналіз творчості митця лендарту». Обирається автор композицій напрямку лендарт, наводиться інформація про митця, історична довідка щодо створення ландшафтного об'єкту, надаються зображення найбільш значущих об'єктів, виконується опис концепцій, рішень планувальної та просторової структури, використаних матеріалів притаманних для творів	4/4	Читання лекції	Складання конспекту

			обраного митця , а також, за наявності, наводиться інформація про сучасний стан об'єкту та його вплив на культуру регіону. Формат 30x30 см., обсяг – 8-10 с.			
6-7 тиждень	5	Лекційні / самостійні	Методи формування ландшафтних просторів з використанням штучних елементів: доріжок, сходів, пандусів, підпірних стін, терас. Принципи організації штучних водойм. Вимоги до освітлювальних приладів.	4/4	Читання лекції	Складання конспекту
8 тиждень	6	Лекційні / самостійні	Роль рослинної складової в формуванні образу в творах лендарту. Морфологічні особливості рослин: форма крони, фактура крони, варіанти забарвлення листя, характер цвітіння.	2/2	Читання лекції	Складання конспекту
МОДУЛЬ 2. МОДУЛЬ 2. ПОБУДОВА КОМПОЗИЦІЇ В ЛЕНДАРТІ						
9 тиждень	7	Лекційні / самостійні	Композиційні принципи побудови просторів у лендарті, формування межі, зелені огорожі, схеми формування ландшафтних груп. Опис основних композиційних характеристик простору. Поняття вісі, динамічної симетрії, композиційного акценту, масштабності простору, складання схем і дуальних пар: «єдність і різноманітність, контраст і нюанс; колір, кут зору і сприйняття; світло і тінь, Розглядаються поняття «межі простору», «масштабність», «композиційний акцент», «домінанти», «групи», наводяться приклади використання цих характеристик при формуванні ландшафту	2/2	Читання лекції	Складання конспекту

10 тиждень	8	Лекційні / самостійні	Порядок аналізу ландшафтної ділянки ". Представлений диференційований за значущістю опис основних елементів просторового оточення (ландшафту) і послідовність дій при розробці формування образу об'єкта в залежності від специфічних особливостей оточення.	2/2	Читання лекції	Складання конспекту
11 тиждень	9	Лекційні / самостійні	Особливості проектування в умовах рівного і складного рель'єфу. Містить опис об'єктивних природних, варіанти композиційних рішень в залежності від заданого образу і послідовність розробки планувальної концепції. Вибір ділянки проектування для створення композиції.	2/2	Читання лекції	Складання конспекту
12 тиждень	10	Лекційні / самостійні	Особливості проектування в міському і природному оточенні. Містить опис психологічних факторів комфортності візуального сприйняття образу, варіанти композиційних рішень у залежності від заданого образу і послідовність розробки планувальної концепції." Візуальні аспекти композиції плану ". Містить опис планувальних, об'ємно-просторових параметрів і композиційних прийомів, що впливають на візуальне сприйняття об'єкта.	2/2	Читання лекції	Складання конспекту

13-14 тиждень	11	Практичні/ самостійні	Виконання фото фіксації та обміри ділянки проєктування у міському середовищі. Клаузура на концепцію рішення фрагменту ландшафту в умовах складного рельєфу з використанням методів лендарту. 2 варіанти. Формат - А3.	4/4	Консультація за темою проєкту	Пошукові ескізи приносять на заняття
15 тиждень	12	Практичні/ самостійні	Розробка планувального рішення фрагменту ландшафту в умовах складного рельєфу з використанням методів лендарту. Склад проєкту: Ситуаційна схема Генплан (М:100, М:200), 2 розгортки (М:100, М:200), експлікація відомість садівного матеріалу, тривимірні візуалізації Формат А-2 Здача проєкту	2/2	Консультація за темою проєкту	Креслення приносять на заняття

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у доповіді конференції з обраної теми.
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми. Графічна подача акуратна, професійна, без помилок.
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок.
B	12–15	32–35	Студент добре опанував обсяг матеріалу практичного та самостійного курсу, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання, але при цьому робота має незначні недоліки.
C	8–11	22–31	Студент в цілому добре опанував матеріал практичного та самостійного курсу, творчо та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки.

D	4-7	10-21	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (відсутність концепції, творчого підходу, неякісна графічна подача проекту тощо).
E	1-3	1-9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та самостійного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має багато значних недоліків (відсутність змістовного аналізу аналогів, обґрунтування концепції завдання, помилки в обробці графічного матеріалу, несвоєчасна подача виконаної роботи на екзамен без поважної причини тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0-5
2	Поточний контроль	0-5
3	Поточний контроль	0-5
4	Поточний контроль	0-10
5	Поточний контроль	0-5
6	Поточний контроль	0-5
7	Поточний контроль	0-5
8	Поточний контроль	0-10
9	Поточний контроль	0-5
10	Поточний контроль	0-10
11	Поточний контроль	0-10
12	Поточний контроль	0-10
	Екзамен	18-20
	Всього балів	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за виступ на конференції за темою проєкту (5 баллів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бондаренко І.В., Туманов І.М. Тітаренко Н.О. Арт-ландшафти в дизайні сучасного середовища та їх характеристики. Збірник наукових праць. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. Харків: ХДАДМ, 2016. № С. 12-15.
2. Дідик В. В., Максим'юк Т. М. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів: композиція та естетичні засади: навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 244 с.
3. Кривуц С.В., Бган А.Б. Стріт-арт як засіб формування дизайну сучасних арт об'єктів: матеріали І Всеукраїнської студентської наукової конференції, м. Дніпро, 2021р. Т. 2. С.39-40.
4. Лукас Филипс Маленький сад. . Лондон: FrancesLincoln. 2016. 384с.
5. Малова А.И. Промышленные центры как среда формообразования полифункциональных архитектурных пространств. Збірник наукових праць. Науковий вісник будівництва. Харків.: ХНУБА. 2017. Том 90. №4. С. 48 – 53.
6. Парфенова Е.И. Искусство ленд-арта / Е.И. Парфенова // StudNet : електронний журнал. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/iskusstvo-lend-art/viewer> (Дата звернення 18.12.2021)
7. Пилипчук О.Д., Кривенко О.В. Використання сучасних напрямків образотворчого мистецтва у проектно-дизайнерській практиці як засобів організації естетичного предметно-просторового середовища. Збірник наукових праць. “Містобудування та територіальне планування”. Київ: КНУБА. 2020. Вип. № 75. С. 317–327.
8. Порт В. Ландшафт. Архітектура. Дизайн. Київ: ПП “ЛАД”, 2017. 610 с.
9. Урсула Бьюкен Английский сад. Лондон: FrancesLincoln. 2017. 320с.
10. Шарлай О.В. Инновационные методы вертикального озеленения архитектурных объектов. Збірник наукових праць «Науковий вісник будівництва». Харків: ХНУБА, ХОТВ АБУ. 2018. Т.91. №1. С.5-11.

Допоміжна

11. Жирнов А.Д. Искусство паркостроения. Львов, «Вища школа», 1977, 208 с.
12. Приходько П.И. Ландшафтная композиция малого сада. Киев: Будівельник, 1976. 64с.
13. Равен С. Яркий и блестящий сад. Лондон: FrancesLincoln, 2001.168с.
14. Родичкина И. Д. Ландшафтная архитектура: Краткий справочник архитектора. Киев: Будівельник, 1990. 336 с.
15. Рубцов Л.И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре. Киев: Наукова думка, 1977. 271с.
16. Саммерли В. Тайные сады. Британские садовники приглашают в свои секретные сады. Лондон: FrancesLincoln, 2017. 272с

Інформаційні ресурси

17. Blanc P. The Vertical Garden. From nature to the city. Revised and updated. New York; London: W.W. Norton & Company, 2012: URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/http://www.yankodesign.com/2012/01/30/window-gardens/> (дата звернення 30.01. 2022 р)
18. Jim Denevan : URL: <https://www.jimdenevan.com> (дата звернення 17.11. 2021 р)
19. Maya Lin Studio: URL: <https://cfaganstudio.com/maya-lin/>(дата звернення 05.10. 2021 р)
20. Новая земля: Гид по современному ленд-арту: URL: <http://www.lookatme.ru/mag/archive/experienceother/131151-sovremennyu-lend-art>

21. Organic Building: URL: <https://inhabitat.com/organic-building-in-osaka-is-clad-with-plant-filled-pockets/> (дата звернення 15.12. 2021 р)
22. Window Gardens: URL: <https://www.thegardenglove.com/diy-indoor-herb-gardens> (дата звернення 30.01. 2022 р)
23. Вертикальные сады Патрика Бланка: URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/Vertical-Gardens-As-A-Restoration-Component-In-A-Patel-Verma/245605918a914677ead18da7d7446c0400c612dd> (дата звернення 10. 05. 2021 р)